

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

SYSTEMCONTROL s. r. o.

VP 5 – Modul pro žáky SŠ

Studentský parlament jako nástroj pro rozvoj kompetencí pro demokratickou kulturu

Skripta

Autor: Ing. Tomáš Kostka

Toto dílo [Studentský parlament jako nástroj pro rozvoj kompetencí pro demokratickou kulturu – skripta] je licencováno pod licencí Creative Commons [BY-SA]. Licenční podmínky navštivte na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

1. Rozvoj demokratické kultury
2. Co je to školní parlament?
3. Osoba koordinátora
4. Volby
5. Fungování a pravidla parlamentu
6. Kompetence, role, funkce školního parlamentu
7. Metody práce školního parlamentu
8. Náplň práce – co parlamenty dělají
9. Agenda a jednací řád parlamentu
10. Memorandum (smlouva)
11. Školní parlament a školská rada
12. Školní parlament a zapsané spolky
13. Evaluace a autoevaluace
14. Výstupy z OP VVV a OP VK
15. Závěrečný test
16. Seznam použité literatury

Program je určen pro žáky středních škol, které seznamuje se smyslem a přínosem školního parlamentu pro školu, jeho kompetencemi, nastavením pravidel pro jeho fungování. Žáci se naučí samostatnému a kritickému myšlení, komunikačním dovednostem, řešení konfliktů a problémů.

1. Rozvoj demokratické kultury

Úmluva o právech dítěte považuje za jeden z hlavních cílů výchovy přípravu dítěte na jeho odpovědný život ve svobodné demokratické společnosti. Rámcové vzdělávací programy vzdělávání vymezují jako jeden ze svých cílů vést žáky k tomu, „aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti.“ [1; 2]

Odpovědnost

Odpovědnost jedince je chápána jako významná součást jeho kompetence k řešení problémů a kompetence občanské. Výchova k odpovědnosti by se proto měla stát nedílnou součástí školního i mimoškolního vzdělávání. Neméně důležitá je v této

Projekt: Školní parlament jako vzdělávací proces vedoucí k rozvoji kompetencí pro posilování demokratické kultury, reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008270

souvislosti také výchova demokratického občana, která představuje syntézu hodnot, jakými jsou spravedlnost, tolerance a odpovědnost. Zaměřuje se na rozvoj kritického myšlení, na znalost vlastních práv a povinností, na porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů. Klíčové je, aby se škola sama stala modelem demokratické společnosti a umožňovala žákům zapojovat se do školního dění a spolurozhodovat o záležitostech, které se jich týkají. V posledních letech dochází ve vyspělých zemích k celé řadě změn, které nastolují zcela novou situaci ve vztahu k cíli a smyslu individuálního života člověka, a staví tak před něj zcela nové výzvy. Demokracie na straně jedné zajišťuje občanům svobodu, poskytuje jim volební a lidská práva, umožňuje jim uspokojovat vlastní potřeby, rozvíjet svou osobnost a směřovat za štěstím. Na straně druhé se však do pozadí dostávají některé tradiční lidské hodnoty, které je potřeba znovu objevit a začít používat v praxi. [3]

Demokracie

Demokracie je složeninou dvou řeckých slov: *demos* (lid) + *kratein* (vládnout) a všeobecně se definuje jako „vláda lidu“. Poprvé se s tímto pojmem setkáváme na přelomu 5. a 6. století před n. l. v Řecku. Již tehdy byla společnost a její politické uspořádání předmětem kritického bádání a filozofických úvah s cílem přijít na to, které uspořádání společnosti je tím nejlepším. Tehdy se však jednalo o tzv. otrokářskou demokracii, ve které ženy a otroci neměli volební právo. Demokratický způsob vlády prošel dlouhým vývojem a stejným vývojem prošly také definice pojmu demokracie. V současnosti ji můžeme nejjednodušeji definovat jako „*společenství občanů, kteří společně vykonávají správu věcí veřejných, což znamená, že se nejedná o vládu jedince nebo omezené skupiny*“.

Demokratické zřízení je založeno na principu podřízení menšiny většině, uznání rovnosti, svobod (svoboda projevu, vyznání, spolčování) a politických práv občanů, suverenity lidu, kdy moc vychází z vůle lidu a tato vůle se realizuje všeobecnými volbami jak pro muže, tak pro ženy.

Demokracie je založena na těchto zásadách:

- státní moc je odvozena od suverenity lidu;
- pravidelné svobodné volby jsou založené na všeobecném, přímém a rovném hlasovacím právu, volí všichni občané, každý má jeden hlas, který má stejnou hodnotu (aktivní volební právo); právo být volen (pasivní volební právo);
- cílem státní moci je sloužit státu, stát je tu pro lidi, nikoli lidé pro stát;
- jsou dodržována všechna základní lidská práva a svobody; jejich rovnost před zákonem;
- vztah občana a státu je vymezen na základě práva (právní stát);
- státní moc se dělí na zákonodárnou, výkonnou a soudní;
- politický systém je založen na svobodném vzniku a konkurenci politických stran;
- politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny, na druhé straně jsou zaručena práva menšin (vláda většiny);
- občanská společnost je založená na fungujících nevládních organizacích (ekologická hnutí, nadace, kulturní instituce);
- decentralizovaná státní správa a samospráva.

Pro demokracii je nutné, aby tyto zásady byly uplatňovány v co největší míře. [1; 2]

Demokracie – situace u nás:

- 1918–1938 – demokratické Československo, svobodné volby, rozvoj kultury; spojeno především s prvním československým prezidentem T. G. Masarykem;

- 1938–1945 – období nacistického útlaku, mnichovská dohoda, druhá republika, okupace;
- 1945–1948 – tři roky svobody zakončeny komunistickým pučem, tzv. Vítězným únorem;
- 1948–1989 – totalita, vláda komunistů;
- 1989 – sametová revoluce, nový nástup demokracie.

Výchova k odpovědnosti a hodnotám

Hodnotu můžeme vymezit jako obecný pojem pro ocenění čehokoli ve smyslu materiálním i duchovním. Hodnoty člověku umožňují orientovat se ve světě.

Každý, ať už si to více či méně uvědomuje, má svůj systém hodnot, který se odráží v jeho jednání a uvažování. Hodnotový systém by měl být vnitřně celistvý, realistický a do určité míry dynamický, měl by jedinci přinášet uspokojení.

Odpovědnost lze chápat jako pohotovost reagovat na nároky života. Odpovědnost je vždy spjata s vědomím cíle, se samostatnou volbou jednání na základě rozhodování a s připraveností čelit následkům svých činů. Velmi úzce souvisí s následujícími jevy:

- **se svobodou** – jedinec jedná odpovědně pouze tehdy, má-li možnost jednat svobodně a při rozhodování volit z alternativ, a zároveň si tuto svobodu uvědomuje;
- **s rozhodováním** – jedinec se rozhoduje samostatně, zohledňuje druhé, svůj systém hodnot a společenská očekávání, volí aktivní odpovědi na každodenní situace;
- **s přijetím závazku** – jedinec uvážlivě, aktivně a s osobním zaujetím přijímá sociální požadavky, které se pojí k rolím, jež zastává.

Výchova k odpovědnosti tedy předpokládá především možnost volby a nejmocnějšími prostředky výchovy se na tomto místě stávají vzory chování a zejména vlastní zkušenosti a prožitky. Stejně důležitá je také vnitřní motivace každého jedince a její tři podmínky, tzv. tři S: smyslnost, spolupráce a svobodná volba. Abychom vůbec mohli od někoho žádat odpovědnost, musíme zajistit, aby dotyčný měl možnost vybrat si a učinit nějaké

rozhodnutí, a to nikoliv na základě příkazů, které vychovávají k pouhé poslušnosti, ale na základě práva svobodně se vyjádřit.⁴

Mravní výchova

S otázkou svobody a odpovědnosti je nerozlučně spjata také morální jednání, které vychází z předpokladu, že člověk může svobodně jednat, pokud má na výběr z více možností a své jednání kontroluje. Základním předpokladem morálního chování je přesvědčení, že jedinec dovede odlišit dobré od zlého a že se jeho pohled na ně postupně vyvíjí a vyzrívá.

Slovo morálka je odvozeno od latinského slova *mós*, které označuje zvyk, obyčej a mrav nebo také osobní způsob života, smýšlení a charakter osobnosti. Morálku tedy můžeme chápat jako soustavu pravidel, hodnot a mravních citů lidského jednání. Zjednodušeně znamená obecnou představu správného jednání jedince ve společnosti, nástroj zajišťující pokojné soužití členů společnosti. Zásadami morálního jednání by se měl člověk řídit z vnitřního přesvědčení, ne ze strachu nebo z donucení. Morální chování společnost podporuje obvykle pohrdáním vůči přestupkům, jejich kritikou a vylučováním, nicméně je nutné zdůraznit, že morální pravidla nejsou, na rozdíl od právních, soudně vymahatelná. V našem prostředí se touto problematikou zabývá etická výchova, známá také jako výchova k prosociálnosti.

Prosociálnost můžeme charakterizovat jako schopnost konat dobro pro druhého člověka bez očekávání odměny nebo protislužby (tzv. altruistické jednání). Prosociální chování je zaměřeno na pomoc jiným osobám, skupinám nebo na dosahování společenských cílů bez aktuálního očekávání odměny a má tyto charakteristické rysy:

- chování ve prospěch druhého, které nevyplývá ze služební povinnosti;
- chování ve prospěch druhého bez očekávání protislužby nebo vnější odměny pouze pro dobrý pocit;

- chování vedoucí k reciprocitě (čímž rozumíme podobné chování recipienta nikoli ve smyslu „oplatit službu“, ale zaměřené na druhé lidi a jeho výsledkem je jakýsi lavinový efekt ve společnosti);
- chování, které nenaruší identitu prosociálně jednajícího subjektu (činí tak na základě vlastního rozhodnutí, protože chce, necítí se zneužit).

Prosociální chování nevyklučuje společenský úspěch a pozitivní prosazení, naopak posiluje osobní autonomii jedince, zdravé sebevědomí a sebepojetí, zvyšuje společenskou prestiž. V širším slova smyslu znamená výchova k prosociálnosti také rozvinutí podmínek a okolností prosociálního chování lidí v celé společnosti, které zajišťují jejich perspektivní společenskou reprodukci a zakotvenost. Jde o takové dílčí cíle jako:

- schopnost komunikace a kooperace;
- rozvoj sociálních dovedností;
- rozvoj občanských ctností.

Mravní řád a hodnoty jsou členům konkrétní společnosti vštěpovány již od narození, nejprve prostřednictvím úzké a širší rodiny, později prostřednictvím vzdělávacích zařízení a dalších společenských vlivů. Rozhodnutí, jaké osvojené etické normy

v konkrétní situaci přijme člověk jako nadřazené, závisí na jeho individuálně zformovaném systému hodnot a schopnosti nést odpovědnost za vlastní rozhodnutí.

Etické vztahy nevyjadřují pouze vazbu člověka k ostatním lidem, ale celkový postoj jedince ke světu, životní realitě i sobě samému. Etické vztahy mají stránku:

- objektivní – mravní zásady společnosti;
- subjektivní – mravní vědomí a další povahové kvality každého jednotlivce;
- ideovou (teoretickou) – společností daná pravidla, mravní teorie a různé kodexy hodnot (např. etický kodex hodnot slouží k tomu, aby jasně a zřetelně stanovoval principy a pravidla etického jednání konkrétního seskupení lidí, ať již navenek nebo vůči sobě navzájem, poskytuje užitečná vodítka tím, že formuluje obecné zásady a hodnoty, ke kterým se jejich účastníci hlásí a které je účelné dodržovat). [1; 2; 6]

Výchova charakteru

Velmi důležitá je také výchova charakteru, která v sobě v různé míře zahrnuje i výchovu k hodnotám, morálce, občanství a demokracii. Vztahuje se k utváření mravních a charakterových vlastností osobnosti, k formování postojů, hodnot, světového názoru a projevů chování. Jednat zodpovědně znamená něco dělat, protože vím, že je to potřebné udělat a je to v souladu s tím, co se obecně uznává jako lidem prospěšné či správné. Znamená to ale také něco neudělat, nepovažuji-li to za správné, a nést důsledky takového rozhodnutí. Z toho vyplývá, že zdrojem odpovědného jednání je vnitřní ztotožnění se s tím, co dělám, tedy vnitřní motivace. Tytéž věci je možné dělat i z vnějších pohnutek – například pro peníze, získání výhod či z důvodů vyhnutí se sankcím. Když pomine vidina odměny či hrozba nepříjemností, pak toto chování pomine také. Výchova charakteru by se měla opírat o pět hlavních složek, mezi které patří kooperativní učení, využití dětské literatury k rozvoji empatie a porozumění druhým, poskytnutí příkladů prosociálního chování, zapojení žáků do aktivit zaměřených na pomoc mladším spolužákům a vrstevníkům a posílení morálního úsudku a sebekontroly žáků.

Kritické myšlení

Výchova demokratického občana se mimo jiné zaměřuje také na rozvoj jeho kritického myšlení (angl. *critical thinking*). Kritické myšlení lze definovat jako nezávislé myšlení, které informace chápe jako východisko a hledá rozumné argumenty, začíná otázkami a problémy. Kritické myšlení se začíná poprvé objevovat v Řecku, a to se vznikem filozofie, která tento typ myšlení začala uplatňovat. Kritické myšlení informaci (myšlenku) nejdříve uchopí, důkladně prozkoumá, porovná s opačnými názory a nakonec zaujme k problému konečné stanovisko. Nezávislé myšlení je založeno na individuálním přístupu a svobodě se sám za sebe umět rozhodnout a zároveň buď přijmout, či odmítnout myšlenku někoho druhého. Vše se děje na základě uvažování, a to jak svobodného a nezávislého, tak především vlastního. Kritické myšlení se neobejde bez informace, která je východiskem pro kritické myšlení. Aby bylo možné nezávisle a kriticky myslet, je nezbytné nejdříve znát fakta, teorie, hypotézy, data a pojmy. Tento druh myšlení začíná vždy nejdříve položenými otázkami a také problémy, kterými je nutno se zabývat a začít je řešit. Díky tomu se lidé naučí lépe vnímat problémy kolem. Pokud v rámci kritického myšlení lze přijít na možný způsob řešení, je důležité najít vhodné důvody a argumenty k prokázání jeho logiky a praktičnosti. Kritické myšlení napomáhá ke zlepšení vyjadřovacích schopností, podporuje čtenářství, pomáhá vytvořit si na věc vlastní názor a umět správně argumentovat. Podněcuje schopnosti spolupracovat s ostatními, respektovat různá odlišná stanoviska, podporuje kritickou práci s informacemi a pomáhá uchovat si osvojené informace. Kritické myšlení je hlavně o vzájemné výměně myšlenek, toleranci a odpovědnosti za své názory. [7]

Komunikace

Podmínkou sociální existence člověka, která vyplývá z jeho potřeby vyměňovat si informace s jinými lidmi, je komunikace. Dochází při ní k výměně představ, názorů, nálad, postojů apod. Hlavním předpokladem sdělování i samotného procesu dorozumívání je naše řeč – verbální stránka komunikace, řeč těla – neverbální

mimoslovní komunikace a komunikace činem. Významnou součástí lidské komunikace je rovněž poslouchání či naslouchání, dovednost, které se musíme naučit.

Každý, kdo komunikuje, se setkává i s překážkami, komunikačními bariérami, které mu samotný proces mezilidské komunikace komplikují. Včasné rozpoznání a reflexe těchto bariér jsou prvním pozitivním krokem na cestě k jejich překonání a vyrovnání se s nimi. Komunikační bariéry lze rozdělit z pohledu komunikujícího na dvě skupiny. První (interní) skupinu představují různé osobnostní problémy, např. obava z neúspěchu, která se může projevat chvěním hlasu, snížením kontroly stylistiky projevu, negativními emocemi (zlost, hněv), které mohou vést k utlumení sebekontroly a k narušení zásad slušného chování či morálních pravidel. Důsledkem snížení sebekontroly může být i ztráta úcty ke komunikačnímu partnerovi.

Vztah k partnerovi (účastníkovi komunikace) může odkrývat také řadu dalších bariér, které lze zahrnout do oblasti tzv. nerovného vztahu mezi oběma účastníky komunikace. Jde o situace, kdy nejsme ochotni či schopni respektovat například nižší či vyšší úroveň komunikačního partnera. Rozdíly mezi komunikačními partnery mohou být dány rovněž kulturou, mluvou v podobě slangu, nářečí, hovorového, případně odborného jazyka.

Mohou se objevit také bariéry v podobě xenofobie, neúcty a odporu vůči komunikačnímu partnerovi. Další bariérou je například nepřipravenost na komunikování, fyzické nepohodlí (snižuje výkonnost v poslouchání i ve verbálním projevu), stereotypizace (zařazování komunikačního partnera do úzkého rámce).

Aby byla jakákoliv sociální komunikace efektivní a na požadované úrovni, je nezbytné, aby aktivita byla nejen na straně hovořící osoby, ale také na straně osoby, která naslouchá.

Úspěšná komunikace na straně komunikujícího předpokládá:

- překonání osobního strachu z odmítání;
- zvýšení sebedůvěry a překonání osobních pochybností;
- umět přijmout odpovědnost;
- umět si stanovit cíl a jít si pevně za svým;
- schopnost plánovat a rozhodovat se;
- umět vyjednávat a ptát se;
- schopnost neustále se vzdělávat a učit.

Naproti tomu dobrý posluchač dovede naslouchat klíčovým momentům, hlavním myšlenkám. Neuzavírá se dopředu myšlenkám řečníka, sleduje neverbální stimuly, má silnou touhu porozumět. Od dobrého posluchače se očekává interakce verbální i neverbální, dodržování následujících principů aktivního naslouchání:

- *objektivní naslouchání* (zaměření se na obsah slov, ne na přednes nebo osobní sympatie či nesympatie);
- *nepřetržité naslouchání* (i v případě, že dané téma není příliš zajímavé);
- *zajištění klidného prostředí k naslouchání*;
- *udržení přirozeného pohledu do očí*;
- *nevyvozování rychlých závěrů, nepřerušování komunikačního partnera* (pokud něčemu nerozumíme, zeptáme se, až domluví);

- *zpětná vazba* (po celou dobu naslouchání je důležité neverbální komunikací zřetelně dávat najevo, že všemu, co je nám sdělováno, rozumíme – kývání hlavou, změna výrazu obličeje, úsměv).

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Co je to školní parlament

Školní parlament (také žákovský nebo studentský¹ parlament) je ustanoven ze zástupců jednotlivých tříd 1.–4. ročníků² středních škol,³ kteří se pravidelně scházejí a které koordinuje dospělá osoba z řad pedagogů. Hlavní náplní školního parlamentu je

¹ Dle školského zákona je na střední škole žák; na vyšší odborné a vysoké škole student. Pojem studentský parlament je na střední škole běžně vžitý, ale členové studentského parlamentu jsou žáci.

² Počet ročníků závisí na stupni středního vzdělání (střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitní zkouškou).

³ Pod pojem střední škola v textu zahrnujeme gymnázium, střední odbornou školu, střední odborné učiliště, střední průmyslovou školu, střední zemědělskou školu, střední zahradnickou školu, střední vinařskou školu, střední lesnickou školu, střední rybářskou školu, střední zdravotnickou školu, hotelovou školu, střední pedagogickou školu, střední uměleckou školu, střední uměleckoprůmyslovou školu, obchodní akademii, odbornou školu a odborné učiliště a praktickou školu.

komunikovat s vedením školy a pedagogickými pracovníky a zároveň předkládat připomínky a náměty ze tříd, informovat žáky a veřejnost o dění ve škole.

Školní parlament prochází nezbytnými parlamentními aktivitami, jako jsou volby, rozdělení rolí, formulace pravidel, propagace a plánování činností, vedení agendy, sebereflexe. Účinně pracuje na zlepšení dovedností členů parlamentu tak, aby byli schopnými zástupci tříd a efektivně plnili svoji roli.

Realizuje rovněž projekty, které napomáhají ke změně klimatu školy. Právě žáci jsou často ti, kdo přichází se zajímavými nápady a podněty pro zlepšení chodu školy, školní parlament se tak stává demokratickým spojením mezi pedagogy, žáky a vedením školy.

Školní parlament má podle *Úmluvy o právech dítěte* (Valné shromáždění OSN z 20. 11. 1989) některá práva. Je to právo vyjádřit svůj názor a požadavek. Má právo na zajištění kázně ve škole odpovídající lidské důstojnosti. Má právo získat a zveřejnit informaci a má právo na ochranu před jakoukoli diskriminací.

V roce 2018 se sešli zástupci nejúspěšnějších školních parlamentů v Praze na půdě Senátu a představili zde své projekty s názvem *Co dělají školy pro demokracii?*. Porota ocenila všechny projekty a s potěšením konstatovala, že počet fungujících parlamentů na základních i středních školách stále roste. Podle posledního průzkumu České školní inspekce z roku 2017 je na českých základních školách 1 505 žákovských parlamentů. [8; 9; 10] Za všechny porotce uvádíme názor alespoň jednoho z nich:

Adam Mišík (herec a zpěvák): „*Myslím si, že pro naši generaci je demokracie něco tak samozřejmého, že už vlastně tak trochu zapomínáme, co to vlastně je. A proto je skvělé, že jsou takové projekty, jako je třeba „Co dělají školy pro demokracii?“, kde se to vlastně můžeme naučit a zjistit díky tomu, co by se stalo, kdyby ta demokracie nebyla. Díky, že jste se zúčastnili, je to strašně důležité.*“

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Osoba koordinátora

Osoba koordinátora vede žáky k uvědomění si nutnosti spolupráce, týmového rozhodování, rozdělení povinností, k odpovědnosti za svá rozhodnutí a demokratické výchově. Koordinátor funguje jako prostředník mezi vedením školy, ostatními kolegy a žáky. Je dobrý psycholog, který vymezuje hranice mezi dospělými, dospívajícími nebo dětmi. Koordinátor musí zpočátku obvykle bojovat proti předsudkům ze strany vedení školy, s neochotou kolegů v pedagogickém sboru a malou motivací u žáků. Jako každá novinka je i školní parlament přijímán s počáteční nervozitou či nevolí. Koordinátor je schopen vytipovat vhodné kandidáty do parlamentu. Nemělo by se však jednat o žáky s nejlepším prospěchem. Pro tuto funkci se mnohem více hodí zjistit, kdo je ve třídě „neformálním vůdcem“ či „šedou eminencí“. Tato osoba má nejčastěji větší zastání u třídy než premianti.

Koordinátor by nikdy neměl být spokojen se stavem ve škole, kdy vše „funguje“. Stále je potřeba hledat témata, která může školní parlament řešit. Nikdy nevystupuje jako rozhodující autorita, ale funguje v roli facilitátora, který parlament moderuje a udržuje jeho pozornost na problémech a kompetencích, které má parlament v popisu své činnosti. Koordinátor nikdy nekoná práci za žáky, pouze je vede k odpovědnosti za jejich rozhodnutí. Je hlavní osobou, která organizuje volby do školního parlamentu a učí žáky jejich důležitosti a správné interpretaci výsledků. Nelze ale delegovat na žáky vše, u některých záležitostí, jako je např. znalost legislativy, nesmí koordinátor dopustit, aby parlament překročil svou pravomoc a zasahoval do věcí, které jsou v rozporu s platnými zákony. Koordinátor se mimo jiné zajímá i o politiku a vyzná se v činnostech jednotlivých složek vlády ČR i Evropského parlamentu.

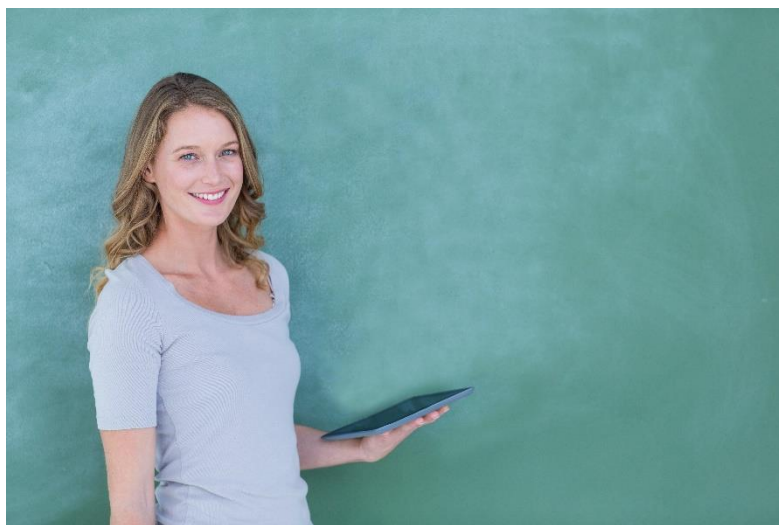
Každý koordinátor si na začátku musí položit tyto základní otázky:

1. Proč školní parlament ve škole potřebujeme?
2. Jaká jsou rizika jeho činnosti?
3. Jak se vypořádat s averzí vedení školy, obavami kolegů a lhostejností žáků?
4. Jaké jsou nejpalčivější problémy, které by měl školní parlament řešit?

Koordinátor při založení školního parlamentu usiluje nejdříve o to, aby parlament získal své pevné místo v rámci fungujících orgánů školy. Informuje předem vedení školy i kolegy a prezentuje jim pozitiva tohoto školního uskupení. Jasně vymezuje kompetence a pravomoci, které bude parlament mít. Volí adekvátní systém propagace a prezentace práce. Vhodné formy jsou např. pomocí školního časopisu, sociálních sítí, nástěnek apod.

Koordinátor je dospělá osoba, nejčastěji pedagog, ale může jím být i rodič, školní psycholog či jiná osoba, která se školou spolupracuje a zná její strukturu a problémy. Spolupracuje s vedením školy, učitelským sborem i žáky. Stmeluje parlament pomocí zážitkových aktivit a her. Rozvíjí měkké dovednosti žáků, jako jsou řečnické projevy, pravidla, jak vést a argumentovat v diskusi, empatické chování a respektování názorů jiných. [8; 9; 10; 15]

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Volby

Založení školního parlamentu

Školní parlament může vzniknout:

- 1) z rozhodnutí vedení školy;
- 2) z potřeby žáků;
- 3) z iniciativy pedagoga-koordinátora;
- 4) z iniciativy školské rady či spolku při škole.

Pokud má školní parlament posilovat občanské vzdělávání a demokratické myšlení, vede cesta žáků do parlamentu obvykle přes volby.

Volby jsou hlavním mechanismem demokracie, jímž si žáci vybírají ze svých řad zástupce do školního parlamentu. Volby jsou svobodným prvkem v demokratické společnosti, proto i ve školách je pouze na žácích, zda se voleb do školního parlamentu zúčastní, či nikoli. Nejčastěji třídy nebo ročníky delegují své zástupce a předávají jim některé své pravomoci.

Volby ve školách se podobají svým systémem, organizací i průběhem volbám do Parlamentu ČR, přesto lze aplikovat několik volebních modelů (např. poměrné zastoupení podle tříd, ročníků, podle roku narození, pohlaví apod.). Hlas mohou mít také dospělé osoby, např. třídní učitel, koordinátor školního parlamentu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Volební model

Existuje několik cest, jak sestavit školní parlament. Je na každé škole, jaký volební model zvolí. Před samotnými volbami je nutné ujasnit si základní parametry školního parlamentu a zvolit volební systém.

Velikost školního parlamentu? Počet kandidátů ze třídy?

např.: 1 kandidát – 2 kandidáti – ... – poměrně podle velikosti třídy

Z jakých ročníků budou vybírání kandidáti do školního parlamentu?

např.: první stupeň – druhý stupeň – učební obory – studijní obory – nástavbové obory

Formy vzdělávání, ze kterých budou kandidáti vybírání?

např.: prezenční obory – distanční obory

Jaký bude poměr chlapců a děvčat?

např.: náhodný – vyrovnaný – podle poměru ve škole – jiný

Kdo jsou oprávnění voliči?

např.: jen žáci z ročníků, které vyslaly kandidáta – všichni žáci školy – žáci a třídní učitel – a další

Kolik a jaké výbory (pracovní skupiny/komise) bude mít školní parlament?

např.: žádné – 2 výbory – 3 výbory – 4 výbory

např.: sportovní výbor – výbor pro stravování – výbor pro volný čas

Kde a kdy volit?

např.: volební místností bude každá třída – vhodně zvolená a vybavená místnost (plenta, urna)

např.: na konci školního roku – na začátku školního roku

Kdo budou členové volební komise?

např.: žáci – žáci a třídní učitel – učitelé – žáci, učitelé a nepedagogičtí zaměstnanci

Délka mandátu zvolených zástupců?

např.: jeden rok – dva roky – tři roky

Praktický příklad

» Ve střední škole jsou tyto studijní 4leté, učební 3leté a nástavbové 2leté obory:

4leté studijní obory	denní forma	8 tříd	208 žáků
3leté učební obory	denní forma	6 tříd	126 žáků
2leté nástavbové obory	denní forma	2 třídy	50 žáků
	večerní forma	3 třídy	42 žáků

Z diskuse ve škole mezi žáky i pedagogy a z dotazníků pro žáky a pedagogy byl vybrán následující volební model pro sestavení školního parlamentu:

1. Členy parlamentu budou pouze žáci denní formy vzdělávání.
2. Každá z 16 tříd vyšle do parlamentu 1 zástupce třídy pro třídy do 15 žáků a 2 zástupce třídy pro třídy od 15 do 30 žáků. U dvouoborových tříd platí předchozí věta, poměr žáků v oborech se nezohledňuje.
3. Z pravidla 1. a 2. bylo stanoveno, že z 16 tříd vznikne v daném školním roce třicetičlenný školní parlament (2 třídy jsou málopočetné).
4. Řádné volby do školního parlamentu proběhnou vždy v sudém roce na začátku školního roku. Na začátku každého školního roku (říjen) proběhnou doplňovací volby pro žáky 1. ročníků, kteří nahradí žáky závěrečných ročníků.
5. Volby proběhnou v každé třídě, pokud zájemců do školního parlamentu bude více než stanovený počet zástupců pro danou třídu. V prvním ročníku proběhnou volby vždy.
6. Kandidát do školního parlamentu vzejde jednak z vlastní vůle žáka (zájemce o práci ve školním parlamentu) a jednak z návrhů žáků. Každý žák napíše na lístek jméno žáka, kterého chce, aby zastupoval třídu ve školním parlamentu. Žák má právo odevzdat prázdný lístek. Tyto lístečky vyhodnotí třídní učitel a oznámí tři jména kandidátů navržených třídou. Kandidát má právo nominaci odmítnout. Z dobrovolných zájemců a třídou navržených kandidátů vzejdou kandidáti, z nichž bude jeden až dva zvoleni v řádných volbách do školního parlamentu.
7. Pokud z některé z tříd nevzejde žádný kandidát, neproběhnou ve třídě volby a třída nebude mít v parlamentu zastoupení.
8. Třídní tříčlenná volební komise vznikne losem z žáků, kteří nekandidují do parlamentu. Školní pětičlenná volební komise bude složena z ředitele školy, koordinátora školního parlamentu a tří žáků, kteří budou vybráni losem z řad žáků závěrečných ročníků. ◀◀

Organizace voleb

1. Obvykle vedení školy nebo koordinátor školního parlamentu zvolí vhodný volební model a termín voleb. Volební model musí být co nejvíce přizpůsobený věku kandidátů a voličů.
2. Před samotnými volbami musí proběhnout informační kampaň. Třídní učitelé nebo koordinátor školního parlamentu vysvětlí žákům význam školního parlamentu, jeho náplň práce a zvolený volební model. Velmi důležitá je vhodná motivace. Informační kampaň je vhodné rozšířit i o všechny pedagogy a rodiče žáků.
3. Stanoví se role třídního učitele a koordinátora školního parlamentu, určí se volební komise a volební místnost.
4. Proběhnou samotné volby do školního parlamentu. Školní volby by měly být velmi podobné skutečným volbám – hlasovací lístky, urna, plomba, plenta, státní nebo školní symboly apod.
5. Začíná samotná práce volební komise, sčítání hlasů, prezentování výsledků voleb. Také žáci a pedagogové, kteří jsou členy volební komise, musí být řádně poučeni a musí být stanovena jasná pravidla pro „vítěze“ voleb. Výsledky je nutné prezentovat v každé třídě, na veřejných nástěnkách, na webových stránkách školy a vyhlásit ve školním rozhlase.
6. Stanoví se termín pro první schůzi nově zvolených zástupců.

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

5. Fungování a pravidla parlamentu

Povinností koordinátora školního parlamentu je iniciovat první schůzku, na které připomene roli a kompetence parlamentu. Na první schůzku pozve vedení školy, které zdůrazní svou podporu pro toto žákovské sdružení. Na tomto prvním setkání je sestaven harmonogram aktivit a akcí, které bude parlament pořádat v příslušném školním roce. V případě pravidelného setkávání je nutné zařídit, aby byl v rozvrhu vyčleněn vhodný čas a místo pro setkávání školního parlamentu. Školní parlament pro svou práci potřebuje i odpovídající materiální, kancelářské a audiovizuální vybavení, které poskytuje vedení školy.

Koordinátor společně s členy parlamentu stanoví základní funkce parlamentu a jeho pravidla. Koordinátor pověří žáky, aby nastudovali různé formy politických parlamentů, senátů, sněmoven a jejich pravidel a fungování. Doporučuje se vytvořit formální dokument, v němž bude jasně stanoveno, jak bude školní parlament fungovat, jednat, hlasovat a rozhodovat o záležitostech, které bude na svých jednáních probírat (viz kapitola 9 Agenda a jednací řád). [8; 9; 10]

Praktický příklad

► Na jedné střední škole vznikl 38členný školní parlament (19 tříd studijních a učebních oborů). Na první schůzi bylo dohodnuto, že nemá velký smysl, aby se všech 38 žáků zabývalo jedním problémem. Byl tedy zvolen model:

1 žák – předseda školního parlamentu

2 žáci – místopředsedové školního parlamentu

6 žáků tvoří pracovní skupinu (výbor), pracovních skupin je 6, v každé pracovní skupině je vedoucí pracovní skupiny

Pracovní skupiny:

Výbor organizační a pro styk s veřejností – řeší např. prezentaci školy na veřejnosti, předávání informací, bezpečí ve škole, úklid, šatny, organizaci akcí vyjma sportovních a kulturních apod.

Výbor pro volný čas (ve škole se ujal název sportovní výbor) – řeší např. turnaje, sportovní kurzy, středoškolské soutěže, kroužky, podmínky pro sport apod.

Kulturní výbor – řeší např. divadelní představení, slavnostní vyřazení, školní ples, akademie k výročí školy, poslední zvonění, rozhlasové upoutávky apod.

Pedagogický výbor – řeší např. rozvrh, žákovské knížky, pravidla pro pochvaly a jiná ocenění, vybavení tříd, návrh didaktických pomůcek apod.

Výbor pro stravování – řeší např. zajištění pitného režimu, potravinové automaty, jídelníček (např. dny světové kuchyně), zajištění občerstvení při různých akcích apod.

Mediální výbor – řeší např. mediální výchovu, předávání informací, webové stránky školy, sociální síť školy, spravuje školní YouTube kanál apod.

Některá témata řeší společně dva výbory, např. potravinovou sbírku organizuje výbor organizační a pro styk s veřejností a výbor pedagogický. ◀◀

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

6. Kompetence, role, funkce školního parlamentu

K základnímu vymezení práv a povinností školního parlamentu by mělo dojít ve spolupráci koordinátora a vedení školy již před vznikem samotného parlamentu. Předejde se tak situaci, kdy by si parlament nárokoval práva, které mu vedení školy není ochotno nebo ani nemůže udělit, nebo kdy kandidáti na členství v parlamentu ani rámcově nevědí, co se od nich po zvolení bude očekávat.

Parlament složený z žáků začne nejlépe fungovat, pokud si jeho členové společně s koordinátorem stanoví první dosažitelný cíl, který začnou co nejdříve realizovat. Dojde tak k upevnění vazeb mezi členy školního uskupení a k automatickému rozdělení rolí a vytvoření menších podskupin. Zvolený projekt by měl být nejlépe krátkodobého charakteru, aby členové parlamentu brzy zažili spokojenost a radost z toho, že se jim jej podařilo splnit. Splnění tohoto cíle skupinu povzbudí a dodá jí sílu a chuť do dalších, náročnějších akcí. [8; 9; 10]

Praktický příklad

► Učitel tělesné výchovy diskutoval s dívkami, proč se po hodině TV nespřchují. Dívky mu oznámily, že by se rády sprchovaly, ale nechce se jim chodit domů nebo do výuky s mokrou hlavou. Proto společně přišli s nápadem zakoupit fény na vlasy, které jim následně školní parlament pomohl zařídit a vyjednat u tatínka jednoho z žáků, který podnikal v oboru sportovního vybavení. Škola tak získala spolehlivého dodavatele sportovních potřeb, načiní a náradí a podnikatel v rámci SRPŠ daroval škole dva fény, které začaly používat dívky po hodinách tělesné výchovy. Všechny strany byly spokojené. Ředitelství školy získalo nového dodavatele. Učitel tělocviku a jeho studentky byli spokojeni a školní parlament měl hned na začátku září splněn první projekt.

Další škola bojovala s absencí Wi-Fi připojení v atriu školy, kde se každou přestávku setkávala spousta žáků, kteří zde svačili u školního bufetu nebo se připravovali na další výuku, pokud měli volnou hodinu, obědovou pauzu apod. Na tento nedostatek upozornil spolužák člena parlamentu a ten jeho nápad prezentoval na zasedání. Žáci tedy podali

oficiální žádost na vedení školy formou úředního dopisu, který se tímto naučili psát. Pan ředitel pověřil IT technika a školní atrium bylo velmi rychle zasíťováno. ◀◀

Takto lze nastartovat činnost školního parlamentu a pomoci žákům rychle uspět hned po jeho ustanovení. Vše se projeví na pozitivní motivaci, že školní parlament má smysl a své místo na škole.

Nejčastější rolí parlamentu je komunikace s vedením školy a pedagogickým sborem ve prospěch těch, kteří si je zvolili jako své zástupce. Zastupují tedy ostatní žáky školy. Dále reprezentují školu na veřejnosti, před rodiči, přáteli školy i širokou veřejností. Napomáhají k vytvoření vazeb mezi třídními kolektivy a napříč všemi ročníky. Pořádají a organizují různé akce, které zlepšují klima školy i jednotlivých tříd. Vychovávají své členy k občanské iniciativě a aktivitě ve prospěch širšího okruhu žáků. Zlepšují komunikativní, argumentační i formální dovednosti svých členů pomocí referátů, prezentací, diskusí a rozdělování týmových rolí.

Praktický příklad

▶▶ Na jedné střední škole propojili teorii s praxí a využili svého odborného zaměření pro vybudování studovny. Jednalo se o střední školu stavební, kde byl vznesen požadavek na vybudování žákovské studovny. Protože potřebná místnost ve škole nebyla, byl přizván učitel odborných předmětů, který studovnu zadal jako řešitelský projekt pro 3. ročníky. Ty zpracovaly odborné studie o umístění a vzhledu studovny. Poté nastala fáze jednání o nové místnosti se stavebním úřadem, na čemž se podíleli také žáci a hlavně členové parlamentu. Poté, co byla studovna vybudována probouráním a spojením dvou jiných místností, začala sloužit i jako školní knihovna. Ta do té doby fungovala jen na papíře v zastrčeném „kamrlíku“ v nejzazším koutě školy. Parlament zorganizoval stěhování regálů a knih a studovna se stala velmi živým a navštěvovaným místem, kde se záhy ustanovil i Knižní klub a žáci tam doháněli četbu k maturitní zkoušce. ◀◀

Existence a fungování parlamentu zlepšuje rovněž povědomí o škole u veřejnosti (dny otevřených dveří) i u formálních institucí (Česká školní inspekce, zřizovatel). Vedení školy tak získává další cenný zdroj informací přímo z tříd a od žáků.

Praktický příklad

» Akcí velkého rozsahu je školní ples. Tuto akci opět spoluorganizuje studentský parlament, a to jeho zástupci z řad žáků 3. a 4. ročníků. Je to z toho důvodu, že na střední škole je často zvykem navštěvovat taneční kurzy právě ve 2. ročníku. Žáci již tedy mají za sebou tyto kurzy a rovněž taneční průpravu pro tyto příležitosti. Akce má již zaběhnutý řád, a tak toho žáci příliš nevymýšlejí – fungují jako pořadatelé, šatnáři, moderátoři, prodejci losů do tomboly, organizují samotnou tombolu a po půlnoci mají volný program, který mohou strávit např. společenským tancem. Někdy dojde ke spolupráci s kolegy tělocvikáři, kdy žáci nacvičí i nějaký hromadný tanec, který je poté použit jako bod programu. Akce má vysokou oblíbenost, úroveň a je každoročně významnou akcí na škole. «

Další rolí parlamentu je zlepšovat atmosféru ve školních a třídních kolektivech. Členové parlamentu pomáhají např. nováčkům (žákům 1. ročníků) překlenout a zvládnout přechod mezi různými stupni vzdělávacího systému. Prezентují školu na veřejnosti i na jiných školách (např. při náboru nových žáků).

Praktický příklad

» Co se týče jiné náplně školního parlamentu kromě nakupování věcí a zvelebování pracovního či neformálního prostředí školy, jsou zde i příklady středních a velkých projektů, za které školní parlament odpovídá.

Velkým projektem jedné střední školy je akce vítání žáků 1. ročníků, tzv. Bažantka. Tento projekt se koná v horizontu konce října, kdy se skloubí se státním svátkem a podzimními prázdninami. Projekt připravuje vždy část členů parlamentu, na dané škole jsou to žáci 3. ročníku, kteří již mají zkušenosti z předchozích let, kdy tento projekt organizovali jejich předchůdci. Viděli tedy jejich provedení a organizaci, pravidelně tuto akci členové

parlamentu natáčejí a umisťují na školní web, takže inspirací za 10 let fungování je spousta. Přesto každý ročník vždy vymyslí něco originálního a zajímavého. Při samotné organizaci si parlament dělí i různé role – moderátoři (provádějí celou akci), DJ (pouští hudbu, videa apod.), technici (zařizují technické vybavení, dataprojektor, ozvučení, úklid), odborná porota (hodnotí 1. ročníky při soutěžích) atd. ◀◀

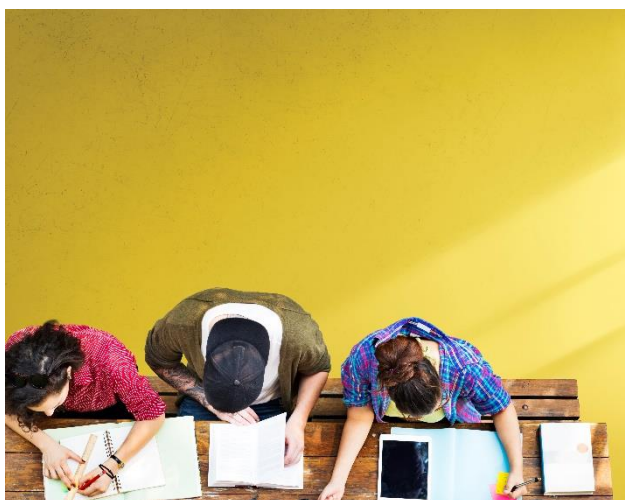
Školní parlament také vhodně prezentuje svou činnost i výsledky jak uvnitř školy, tak i mimo ni. V dnešní době se často zapomíná a zanedbává právě vnitřní prezentace parlamentu. Žáci jsou velmi zblhlí v ovládání sociálních sítí, tvorbě webových stránek či přímo aplikací a v jiných internetových médiích. Nástěnky, časopis (věstník) a jiné tradiční formy bývají často prezentovány jako zastaralé a nefunkční. Ale existence pouze virtuální, tedy „vše jen na internetu“, není jedinou vhodnou formou. Právě nástěnky, časopisy, věstníky, papírové ankety, jejich fyzická přítomnost ukotvuje činnost školního parlamentu na škole a dá se výborně použít i pro propagaci školy (dny otevřených dveří, mikulášské nadílky, dobročinné či charitativní akce). V těchto případech je skvělé mít fotografie nástěnek, časopisy a další hmatatelné důkazy činnosti a fungování parlamentu. Rozdávat odkazy na webové stránky, facebookové stránky, online fotogalerie nebo videa na YouTube není řešením.

Praktický příklad

►► Poslední zvonění na jedné střední škole organizuje studentský parlament ve spolupráci s příslušnými zástupci maturantů. Aby se tzv. poslední zvonění nezvrhlo v „šikanu“ mladších ročníků a „ničení“ školního majetku a vybavení tříd a učeben, byl stanoven jiný formát tohoto rozloučení se 4. ročníky. Maturanti ráno patrolují před školou a vybírají příspěvky na maturitní večírek. Mladší ročníky se dvě hodiny učí a pak přijdou do tělocvičny, kde pro ně mají „čtvrťáci“ nachystaný zábavný program. Poté, co program skončí, 4. ročníky se rozloučí a odcházejí na „svatý týden“. Při této akci je šance i poděkovat nejstarším členům studentského parlamentu za jejich práci. ◀◀

V případě řešení citlivých individuálních (žák vs. učitel, učitel vs. rodič) či profesních sporů (učitel vs. učitel, učitel vs. třída, učitel vs. vedení školy) funguje parlament jako instituce, která nejčastěji o problému informuje. Nepřísluší mu však dále tyto spory hodnotit či řešit. Vedení školy i koordinátor by však měli členy parlamentu seznámit s tím, co se v těchto věcech událo a jak se problém vyřešil. Příkladem může být spor učitele s celou třídou, který lze řešit zapojením kvalifikovaného psychologa. Je tedy nutné vymezit kompetence a pravomoc koordinátora, školního parlamentu, pedagogického sboru a vedení školy, případně i cizích osob – rodičů.

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

7. Metody práce školního parlamentu

Školní parlament předkládá podněty, otázky a návrhy žáků pedagogům a vedení školy. Zprostředkovává informace mezi třídami, snaží se o spolupráci mezi jednotlivými ročníky. Usiluje o naplňování cílů školy v oblasti osobnostní a sociální výchovy a ve výchově demokratického člověka. Pokud dojde k nějakému problému, snaží se najít optimální řešení.

Doporučené metody práce ve školním parlamentu

Na začátku práce školního parlamentu je třeba se zamyslet nad tím, čemu se vlastně parlament bude věnovat a jakou funkci ve škole má. Parlamenty mohou své úsilí upínat různými směry. Ve skupinové diskusi si stanoví cíle, co by se dalo ve škole změnit a zlepšit. Najdou priority, které je třeba řešit jako první. Naučí se plánovat a hodnotit.

Základní metody práce

Organizace práce a řešení problémů (např. rozdělení rolí, rozdělení práce, plánování, plnění termínů, nepořádek v bufetu, počmárané skříňky v šatnách apod.)

Komunikace (diskuse nad tématy v rámci parlamentu, diskuse s vedením školy a pedagogy apod.)

Analýzy (tvorba i zpracování; např. SWOT analýza, dotazník, anketa, rozhovor)

Rozhodování a hlasování (až po fázi rozdělení rolí, komunikace a analýza)

Realizace vlastních projektů a akcí

Informování ostatních (o dění ve škole a o práci školního parlamentu např. prostřednictvím webu, sociálních sítí, rozhlasu, nástěnek, prezentací, školní televize)

Agenda (např. psaní dopisu, psaní zápisu z jednání, tvorba pravidel, vedení kroniky)

Spolupráce (např. s vedením školy, s výbory parlamentu, se školskou radou, spolkem, s obcí, městskou policií, mateřskou školou apod.)

Hodnocení, sebehodnocení

Jak naučit žáky demokratickému rozhodování?

Členové parlamentu musí velmi často společně rozhodovat. Základem pro kvalitní spolurozhodování je skupinové rozhodování s demokratickými prvky. Pokud se žáci naučí správně používat různé formy rozhodování, může jim to v budoucnu pomoci i v osobním životě. Než si žáci osvojí správný způsob rozhodování, měl by o konkrétní metodě rozhodovat koordinátor školního parlamentu, a to podle typu situace.

Jak připravit žáky na správný způsob rozhodování? Pokud žáci nejednají o ničem závažném a panuje převážně shoda, je možno použít dohodu. I ústní dohoda má své pevné místo při společném rozhodování a je dobré ji používat.

Pokud u žáků neplatí všeobecná shoda a stále se nejedná o závažný problém, je možno použít klasické hlasování. Hlasování by měla předcházet diskuse, podobně jako je tomu i u ústní dohody. Měli by hovořit pouze ti členové, kteří mají k problému co říct, ostatní poslouchají a vytvářejí si úsudek, ke kterému z názorů se přikloní. Tento způsob hlasování je vhodný tehdy, pokud jsou ve hře dvě nebo tři varianty, o nichž se rozhoduje. Tento způsob hlasování je označován za plně demokratický. Nebyl by ale považován za plně demokratický, pokud by nebyl dán dostatečný prostor úvodní diskusi, eventuálně by nebyl znám dostatek informací o daném problému.

Eliminovat některé nevýhody klasického hlasování může tzv. hlasování vícekolové. To spočívá v tom, že postupně vybíráme z více variant stále méně a méně možností až do konečného hlasování. Během tohoto hlasování by měli mít žáci prostor opakovaně se vyjadřovat k tématu, o kterém se hlasuje. Potom je větší šance, že budou s výsledkem hlasování spokojeni.

Při všech variantách je zpočátku důležitá osoba koordinátora školního parlamentu. Kromě vedení a usměrňování by měl žákům připomínat, že hlasování není jediný způsob rozhodování a že nemusí být vždy ani ten nejlepší. Měl by pomoci oddělovat jednotlivé fáze: fáze sběru nápadů, fázi diskuse a fázi samotného rozhodování. Měl by pomáhat žákům postupně si osvojovat jednotlivé rozhodovací procesy a tím dopomoci k tomu, že významně vzroste efektivita práce ŠP.

Samotný proces hlasování probíhá v případě veřejného hlasování nejčastěji formou zvednutí ruky nebo pomocí hlasovacího zařízení s výstupem na monitor/dataprojektor. V případě tajného hlasování pak pomocí lístečků vhozených do urny nebo prostřednictvím webového rozhraní.

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

8. Náplň práce – co parlamenty dělají

V náplni práce je důležité stanovení cílů: krátkodobých, týdenních, měsíčních nebo celoročních. V průběhu celého školního roku je nutné rozdělit akce po jednotlivých měsících. Některé parlamenty používají plán práce.

Konkrétní rozdělení akcí v průběhu školního roku může vypadat takto: činnost školního parlamentu začíná na podzim při organizaci adaptačních kurzů, vítání prvních ročníků, realizaci environmentálních projektů a pokračuje projektovými dny na zachování českých tradic – např. Dušičky, Mikuláš, vánoční svátky, karneval spojený s masopustním průvodem. Kromě projektových dnů pomáhá školní parlament také při organizaci dne otevřených dveří na škole a během přijímacích zkoušek. Následuje pomoc při Dni Země, organizace sbírky, charitativní činnost a organizace posledního zvonění. Posledními akcemi jsou slavnostní vyřazení absolventů a slavnostní ukončení školního roku.

V průběhu celého školního roku si mohou žáci připomínat neobvyklé světové dny, které je možno využít jak při výuce, tak i v osobnostní a sociální výchově. Mezi tyto neobvyklé dny patří např.: Den otců, Den jazyků, Den zdraví, Den manželství apod.

Velmi podnětná bývají setkání s bývalými žáky školy, kteří dosáhli významného úspěchu, ať už v oblasti kulturní, sportovní nebo politické.

S velkým ohlasem se setkávají rovněž akce, které jsou spojeny s kulinářstvím. Pokud je na škole cvičná kuchyňka, je možno zorganizovat Dny jídel různých národů, Dny zdravé výživy.

Úspěšné bývají také tematické dny, zaměřené na jídla spojená s konkrétním ročním obdobím. Při těchto dnech se setkává s úspěchem, když je i školní jídelna vyzdobena dle daného tématu. Do této výzdoby se mohou zapojit žáci celé školy.

Projekty nemusí být pouze záležitostmi školního parlamentu, v České republice existují různé společnosti, které se snaží podporovat a rozvíjet činnost demokratické výchovy na školách. Jednou z nejznámějších je organizace CEDU – Centrum pro demokratické učení. Tato organizace vypisuje různé projekty, do kterých se mohou přihlásit školy, na nichž funguje školní parlament. A jak to celé funguje? Velmi jednoduše – po registraci si škola vybere nejúspěšnější akci, kterou se podařilo škole a školnímu parlamentu zorganizovat,

a zašle anotaci projektu. Pokud je jejich projekt vybrán, natočí asi 60sekundové video a veřejnost poté formou online hlasování vybere ty nejzajímavější. Zástupci škol jsou společně se zástupci školního parlamentu následně pozváni do Prahy, do Senátu ČR ve Valdštejnském paláci, kde projekty hodnotí porota. Pro ty nejinspirativnější jsou připraveny zajímavé ceny.

Pokud školní parlament funguje na škole již několik let, je vhodné uskutečnit výměnné stáže mezi jednotlivými školami. Zástupci daných školních parlamentů si vymění svá místa na partnerských školách a mohou posoudit a vyzkoušet si práci s jinými žáky, jinými učiteli a porovnat, jak je která škola vybavena, jak pracuje a spolurozhoduje daný parlament. Po skončení výměnných stáží je dobré, aby se všichni sešli na neutrální půdě a zhodnotili činnost parlamentů na navštívených školách. Závěry, které zde vzniknou, je vhodné společně s doporučením zástupců partnerských škol předat vedení školy a pokusit se alespoň některé z těchto návrhů realizovat v praxi.

Spolupráce a aktivity nemusí probíhat jen v rámci školy, ale jsou to i různé organizace, díky kterým se rozvíjí a upevňuje demokratická výchova mezi žáky.

Praktický příklad

» Mezi nejznámější organizace, které se školním parlamentem spolupracují, patří například ADRA, různé charitativní organizace na pomoc dětem, starým lidem, ale i zvířatům. Vděčná bývá spolupráce s útulky psů a koček. Při práci je také možno využít mezinárodního dne „Giving Tuesday“, což je den, kdy lidé darují věci jiným lidem – a takový den v menším měřítku se dá zorganizovat také na školách. Žáci přinášejí hračky, knihy, hry a věnují je těm, kteří je potřebují. S organizací a s předáváním těchto vybraných věcí může pomoci organizace Člověk v tísni.

Na jedné střední škole realizuje parlament sbírku mezi žáky pro pštrosa afrického. Členové parlamentu jezdí každoročně předat vybrané finanční prostředky do ZOO Ostrava.

Dalším konkrétním příkladem je každoroční potravinová sbírka organizovaná studentským parlamentem na střední škole. Členové parlamentu předávají za školu osobně vybrané potraviny organizaci, která pomáhá matkám s dětmi v tísní. ◀◀

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

9. Agenda a jednací řád

Co je to agenda?

Agenda představuje souhrn toho, co je třeba udělat, vyřídit, zařídit. Agenda je také program schůze, porady nebo konference, souhrn témat, o nichž se má jednat. Agendu/program připravuje obvykle předseda školního parlamentu často v součinnosti s koordinátorem. Aby schůze parlamentu měla jasná pravidla a systém, měli by si zvolení členové školního parlamentu na svém prvním zasedání stanovit jednací řád.

Co je to jednací řád?

Jednací řád je soubor formálních pravidel, jimiž se řídí výbory, skupiny a jednotky. Ve školství se setkáváme s jednacím řádem u jednání spolků, rodičovských rad a školských rad. Uplatnění jednacího řádu je výborná metoda, jak s náležitým respektem vyslechnout názor každého člena skupiny. Důležité je, aby jednací řád vyhovoval principům

spravedlnosti a rovnoprávného zastoupení členů. Jde o nástroj upevňující demokratické principy ve skupině. Struktura a délka jednacího řádu školního parlamentu musí být úměrné věku, tedy rozumovým schopnostem členů skupiny. [8; 9; 10]

Obsah jednacího řádu

Jednací řád musí být krátký, přehledný a srozumitelný a jeho znění musí být srozumitelné dané věkové skupině žáků. Jednací řád může obsahovat například:

1. Úvodní ustanovení. Jednací řád školního parlamentu, název parlamentu, název školy, výbory školního parlamentu apod.
2. Vymezení činností a kompetencí školního parlamentu.
3. Způsob jednání členů školního parlamentu. Kdo svolává a kam, kdo řídí, kdy svolává a jak svolává. Program a příprava zasedání.
4. Volba předsedy a místopředsedy školního parlamentu. Volba předsedy výboru.
5. Hlasování.
6. Organizačně-technické záležitosti.
7. Výstupy ze zasedání.
8. Další a ostatní ustanovení. Například o spolupráci se školskou radou, se spolkem apod.

Praktický příklad

►► Jednací řád

Školní parlament při Střední škole stanovil na svém zasedání dne
následující jednací řád:

I. Úvodní ustanovení

1. Jednací řád upravuje postup při svolávání školního parlamentu k řádným i mimořádným zasedáním, stanovuje zásady pro průběh jednání, určuje způsob jednání a vymezuje podmínky pro volby funkcionářů školního parlamentu.
2. Jednací řád je závazným dokumentem pro všechny členy zasedání školního parlamentu a jeho změny lze provést po schválení nadpoloviční většinou všech členů školního parlamentu.
3. O otázkách neupravených tímto jednacím řádem rozhoduje školní parlament v rámci svých kompetencí hlasováním.
4. Školní parlament je dobrovolné žákovské sdružení, které zastupuje všechny žáky školy (voliče) při jednáních s vedením školy. Školní parlament podává podněty vedení školy podle bodu II. 11.

II. Zasedání školního parlamentu

1. Zasedání školního parlamentu svolává a řídí jeho předseda, kterého volí členové školního parlamentu na prvním zasedání v daném školním roce.
2. Termín zasedání je zveřejněn na nástěnce školního parlamentu. Zveřejňování těchto informací má na starost referent pro informace.
3. Ke zvolení předsedy a místopředsedy je zapotřebí, aby pro navržené kandidáty hlasovala nadpoloviční většina všech členů školního parlamentu.
4. Zasedání parlamentu není veřejné s výjimkou koordinátora školního parlamentu a pozvaných hostů. V případě zájmu je možno spolupodílet se na zasedání po předchozí dohodě.
5. Svou neúčast na zasedání školního parlamentu omluví člen školního parlamentu předem, nejpozději však v den jeho konání.
6. V případě, že se člen školního parlamentu nezúčastní v průběhu pololetí nadpolovičního počtu zasedání, projedná se jeho další setrvání ve školním parlamentu.
7. Řádná zasedání se konají ve středu v 7:15 hodin jedenkrát za měsíc.

8. Mimořádná zasedání svolá předseda za pomoci referentů pro informace.
9. Školní parlament je usnášeníschopný, zúčastní-li se nadpoloviční většina členů školního parlamentu.
10. Školní parlament schvaluje:
 - a) jednací řád školního parlamentu;
 - b) plán práce školního parlamentu;
 - c) zprávu o činnosti školního parlamentu;
 - d) setrvávání členů, kteří ve školním parlamentu nepracují podle dohodnutých pravidel.
11. Školní parlament navrhuje:
 - a) změny ve školním řádu;
 - b) opatření ke zlepšení sociálního prostředí ve škole (akce školy, soutěže, ...);
 - c) podává podněty řediteli školy k materiálnímu vybavení.
12. Na každém zasedání určí předseda zapisovatele, který provede zápis z jednání, který předá předsedovi a koordinátorovi školního parlamentu.
13. Mandát členovi parlamentu zanikne pokud:
 - a) se bez omluvy neúčastní tří jednání parlamentu,
 - b) je ředitelem školy podmíněně vyloučen ze školy,
 - c) přestane být žákem školy.
14. Jednací řád má platnost po celé funkční období členů školního parlamentu, tedy jeden školní rok.

III. Rozhodování parlamentu

1. Při hlasování je pro schválení návrhu potřeba nadpoloviční většina přítomných členů školního parlamentu.
2. Výsledky hlasování školního parlamentu jsou veřejné, hlasuje se v pořadí „pro“, „proti“, „zdržel se hlasování“.

Hlasování probíhá:

- a) veřejně zvednutím ruky,

b) neveřejně odevzdáním hlasovacího lístku,

c) neveřejně pomocí elektronické aplikace.

3. Členové parlamentu mohou zvolit i jinou metodu rozhodování než klasické hlasování.

Použití jiné metody musí být schváleno minimálně 70 % členů školního parlamentu.

Tento jednací řád byl schválen na zasedání školního parlamentu dne

Podpisy všech členů: ◀◀

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

10. Memorandum (smlouva)

Co je memorandum a k čemu je dobré?

Školní parlament v rámci posílení demokratických principů sepíše se spolupracující stranou memorandum nebo dohodu o spolupráci. Memorandum je na rozdíl od smlouvy spíše neformální záznam nějaké skutečnosti, jednání nebo stanoviska. Jako legislativní oporu pro vznik memoranda nebo dohody o spolupráci můžeme použít § 1746 odst. 2 občanského zákoníku. Memorandum bude sepsáno mezi školním parlamentem a např. vedením školy, školskou radou, spolkem, jiným školním parlamentem apod. Při tvorbě memoranda se opět posiluje právní vědomí členů parlamentu.

Obsah memoranda

Obsah memoranda nemůže překročit legislativní rámec. Není možné vyžadovat např. po vedení školy nebo školské radě něco, co neumožňuje legislativa. Zde je opět velmi důležitá role koordinátora školního parlamentu. V memorandu je vhodné uvést spolupracující strany, účel a předmět dohody, práva a povinnosti obou partnerů a další ustanovení.

Praktický příklad

» Smlouva mezi členem školního parlamentu a školou

Smlouva o spolupráci

Jméno žáka: Tomáš Petr
Třída: ME 2.
Za vedení školy: Mgr. Jan Novák
Školní rok: 2019/2020

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Já, člen školního parlamentu školy, se podpisem této smlouvy zavazuji:

- účastnit se a chodit včas na zasedání školního parlamentu;
- zastupovat svou třídu, tlumočit názory a návrhy spolužáků na zlepšení práce školy a jejího prostředí;
- zpětně třídu informovat o průběhu a výsledcích jednání školního parlamentu;
- podílet se na činnostech školního parlamentu;
- propagovat a příkladně reprezentovat školu;
- dodržovat jednací řád školního parlamentu.

Já, zástupce školy, prohlašuji, že:

- vedení školy jmenuje koordinátora školního parlamentu;
- vedení školy poskytne pro činnost školního parlamentu zázemí (prostory, kancelářské potřeby);
- člen školního parlamentu bude uvolněn z výuky, jestliže si to budou vyžadovat jeho povinnosti;
- školní parlament bude mít přístup k informacím, které bude pro svou činnost potřebovat;
- vedení školy bude informovat o činnostech parlamentu prostřednictvím dostupných prostředků (webové stránky školy, pedagogická rada, školní rozhlas, školní časopis);
- vedení školy bude podporovat činnost školního parlamentu (pravidelné schůzky s vedením, záštita nad projekty).

V dne

Podpisy: ◀◀

Prostor pro poznámky:

Projekt: Školní parlament jako vzdělávací proces vedoucí k rozvoji kompetencí pro posilování demokratické kultury, reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008270

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Školní parlament a školská rada

Jednou z možností, jak může školní parlament prosazovat své požadavky a podávat podněty vedení školy, je spolupráce se školskou radou.

Co je školská rada?

Při základních, středních a vyšších odborných školách se zřizuje školská rada. Školská rada je orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům a studentům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy. Třetinu členů školské rady jmenuje zřizovatel, třetinu volí zákonní zástupci nezletilých žáků a zletilí žáci a studenti a třetinu volí pedagogičtí pracovníci dané školy. Školská rada je právně ukotvena v § 167–168 školského zákona.

Pravomoci školské rady

Pravomoci školské rady upravuje školský zákon.

Školská rada:

- a) vyjadřuje se k návrhům školních vzdělávacích programů a k jejich následnému uskutečňování;
- b) schvaluje výroční zprávu o činnosti školy;
- c) schvaluje školní řád, na středních a vyšších odborných školách stipendijní řád, a navrhuje jejich změny;
- d) schvaluje pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků na základních a středních školách;
- e) podílí se na zpracování koncepčních záměrů rozvoje školy;
- f) projednává návrh rozpočtu právnické osoby na další rok a navrhuje opatření ke zlepšení hospodaření;
- g) projednává inspekční zprávy České školní inspekce;

- h) podává podněty a oznámení řediteli školy, zřizovateli, orgánům vykonávajícím státní správu ve školství a dalším orgánům státní správy;
- i) podává návrh na vyhlášení konkurzu na ředitele školy.

Parlament a školská rada

Zástupci školního parlamentu mohou vyjednávat přímo s předsedou školské rady nebo mohou využít právě tu třetinu školské rady, která zastupuje žáky (u nezletilých žáků jejich zákonní zástupci). Pokud probíhá spolupráce mezi školním parlamentem a školskou radou, jedná se především o spolupráci v oblasti školního řádu, koncepčních záměrů rozvoje školy a podnětů vedení školy.

Praktický příklad

» Z veřejně dostupných zápisů z jednání školního parlamentu a školských rad lze uvést příklady společných návrhů pro vedení školy:

- pořízení kopírky pro žáky na chodbu školy;
- zakoupení nápojového automatu;
- zrušení šatních kójí a pořízení plechových skříněk;
- kamerový systém v prostorách šaten;
- umožnění bezhotovostní platby ve školním bufetu;
- změna sortimentu ve školním bufetu;
- zřízení kolovny;
- zlepšení sociálního zázemí v šatnách pro tělesnou výchovu;
- rozšíření počtu sprch v budově svařovny;
- zajištění prostor pro slavnostní vyřazení žáků;
- a mnoho dalších. ◀◀

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

12. Školní parlament a zapsané spolky

Další z možností spolupráce školního parlamentu s jiným subjektem je spolupráce se spolkem.

Co je to spolek?

V českém právu je od 1. ledna 2014 spolek zvláštní forma právnické osoby, určená pro samosprávné a dobrovolné sdružení osob vedených společným zájmem. Spolek je právně ukotven v § 214–302 občanského zákoníku. Při základních a středních školách běžně vznikají spolky (např. spolek rodičů a přátel školy, spolek rodičů, sdružení přátel školy apod.). Zájmový spolek má jasně deklarovaný cíl a stanovy.

Parlament a spolek

Spolek při spolupráci se školním parlamentem není na rozdíl od školské rady vázán pravomocemi ze školského zákona, je méně formální a na rozdíl od školské rady disponuje obvykle finančními prostředky. Na rozdíl od školské rady pracuje spolek při škole nepřetržitě, čímž se otevírá prostor pro pravidelnou spolupráci.

Praktický příklad

► Z veřejně dostupných zápisů z jednání školního parlamentu a spolků lze uvést příklady společných akcí:

- školní ples;
- vítání nových žáků;
- slavnostní vyřazení absolventů;
- zajištění programu k výročí školy;
- Den Země;
- čtení pro klienty v domově důchodců;
- školní jarmark;
- a mnoho dalších. ◀◀

Prostor pro poznámky:

.....

.....

.....

.....

13. Evaluate a autoevaluace

Výsledky své činnosti školní parlament předkládá ve vhodné a adekvátní formě ostatním subjektům, které s ním tvoří školní prostředí. Považují se za ně ostatní žáci (voliči), vedení školy, pedagogický sbor, cizí osoby (školská rada, rodiče, spolky apod.).

Parlament hodnotí svou činnost v krátkodobém i dlouhodobém horizontu. Evaluace i autoevaluace probíhají různými metodami hodnocení, které jsou pro žáky v parlamentu zajímavé a pestré, např. vypracovat SWOT analýzu, uspořádat anketu na sociální síti, při volbách zvolit metodu preferenčních hlasů apod. Evaluaci i autoevaluaci provádí jak koordinátor pomocí sofistikovaných nástrojů, tak i členové parlamentu dle svých nápadů, inspirace z internetu nebo různých publikací.

Krátkodobé hodnocení či sebehodnocení lze provádět za pomoci řízených zpětných vazeb, jako jsou zážitkové aktivity, ideálně v měsíčních intervalech. Tyto činnosti je vhodné používat i při pravidelných schůzkách zasedání parlamentu. Používají se na začátku i na konci (minimálně 5–10 minut), kdy se zpětná vazba hodnotí buď skupinově, nebo individuálně. Názor by měl vyjádřit každý člen skupiny adekvátním a vhodným způsobem. Schopnost vnímat a akceptovat zpětnou vazbu je důležitá činnost, kterou se zástupci parlamentu učí přijímat do života.

Po jistém čase fungování školního parlamentu je vhodné, aby sami žáci pojmenovali své přednosti a nedostatky a ohodnotili sami sebe. Každému vyhovuje jiná role, někdo je pečlivým zapisovatelem dění na zasedání, jiný je zase nadšený chrlíč nápadů, který však potřebuje energického a cílevědomého spolužáka, který mu pomůže ideu dotáhnout do konce. Pokud jsou členové parlamentu již sehranou skupinou, doporučuje se, aby koordinátor delegoval část svých kompetencí vždy přímo na konkrétního žáka. Tímto

krokem se parlament stává v našem pojetí ryze žákovským spolkem, který dokáže rovnocenně konkurovat ostatním orgánům školy a jehož názory je nutné brát v potaz. Je nutné ovšem připomenout, že tato situace nastane jen u velmi vyspělých kolektivů a klade mimořádnou zátěž na schopnosti a dovednosti členů školního parlamentu.

Důležité je zaměřit se rovněž na kooperaci a týmovost. Provádět i jednoduché psychologické dotazníky, které zobrazí poměr „sil“ v parlamentu, a efektivně se získanými informacemi pracovat. Při hodnocení těchto ukazatelů lze opět využít velké množství aktivit, které prezentují týmovou spolupráci a rozdělení týmových rolí ve skupině. Nelze se vyhýbat ani pojmenování nešvarů, jako je přenášení odpovědnosti na jiné členy, neplnění termínů zadaných úkolů, které zatěžují více některé členy než ty ostatní, kteří se tzv. vezou. Ignorance těchto drobných jevů časem vyústí v konflikty, které skupinu týmově roztrhají do podskupin, jež proti sobě bojují, místo aby spolupracovaly. Není dobré se bát uplatnění sankcí a výchovných opatření pro nápravu těchto jevů. [8; 9; 10]

Jak hodnotit fungování parlamentu?

Doporučení, jak lze hodnotit fungování parlamentu:

- a) hodnotit vždy po proběhlé aktivitě, tematickém celku, konkrétní akci;
- b) vždy nejdříve chválit, poté citlivě poukázat na to, co se nepovedlo;
- c) kombinovat různé techniky zpětných vazeb – odstranit tak nudu;
- d) vtipné zážitky komentovat s humorem, ne vše se ale dá převést do pozice zábavy, nezlehčovat, neironizovat neúspěchy zvláště u adolescentních skupin;
- e) zaznamenávat si poznatky z hodnocení a zpětně se k nim vracet, pokud se objevují znovu;
- f) není nutné, aby názor vždy vyjádřili všichni, pečlivě vybírat a po žácích chtít pozitivní i negativní připomínky;
- g) hodnotit vždy proces a výsledek, nikoliv osobnost jedince.

Dlouhodobá hodnocení je vhodné provádět po uplynutí určitého časového úseku, např. uplynutí poloviny i celé doby působnosti parlamentu, nebo po uskutečněných úkolech, které měly dlouhodobý charakter plnění. Tyto aktivity nejčastěji vede koordinátor, který by měl vycházet z kvalitní literatury a zdrojů. Speciálně by si měl dát pozor při negativních zpětných vazbách, které při neprofesionálním vedení více škodí, než prospívají kolektivu nebo jednotlivci. I negativní věci lze prezentovat konstruktivně a přínosně pro další vývoj a poučení členů parlamentu.

Hodnocení činnosti a fungování parlamentu provádí minimálně dvakrát ročně i samotné vedení školy. Členové parlamentu připraví prezentaci činnosti a úspěchů, jichž dosáhli v zamýšleném období. Vedení školy na to reaguje pochvalou či připomínkou, jak splnění těchto projektů napomohlo atmosféře školy v širším kontextu. Na základě připomínek vedení školy je dobré upravit např. znovu opakované i nově chystané akce v příštím roce. Úspěšné projekty nejvíce odrážejí úspěšnost či neúspěšnost parlamentu a zároveň zvyšují jeho dobré jméno a reprezentují školu před veřejností.

Názory na činnost školního parlamentu vyjadřují i hosté, které si spolek občas zve ke svým zasedáním. Hosty mohou být ostatní pedagogové, vedení školy, zástupci rodičů a samotní rodiče, samotní žáci. Tím se zvyšuje povědomí o funkci parlamentu a cizí osoby přinášejí nové pohledy na věci, které již koordinátor i zástupci přehlížejí, tzv. zasvěcená slepost. Koordinátor zase prezentuje výsledky a problémy na pedagogické radě, kde získává zpětné hodnocení od kolegů. Tyto poznatky poté předkládá ve vhodné formě členům parlamentu.

Ukončení činnosti každého spolku obnáší závěrečné zhodnocení. Doporučuje se naplánovat i malou společenskou událost. Příkladem může být např. vánoční besídka s rozdáváním drobných dárečků nebo slavnostní uzavření školního roku, které vždy znamená změnu žakovského rozvržení a zastoupení uvnitř spolku. Vhodné je poděkovat za práci a využít tuto akci k rozloučení s odcházejícími členy parlamentu, kterými jsou žáci závěrečných ročníků na SŠ. Dále připomenout školnímu parlamentu nový začátek příštího školního roku a naznačit, jaké novinky a vylepšení budou členy spolku čekat

v novém období. Bývá zvykem připravit i krátkou prezentaci úspěchů, jichž parlament za své funkční období dosáhl. Samostatný a schopný parlament si tuto událost dokáže zorganizovat ve své režii pod vedením koordinátora, který ovšem velkou část přípravy i průběhu nechává na žácích. Doporučuje se rovněž měnit způsob a místo oslavy (sportovní zápolení, např. minigolf, raut ve školní jídelně, grilování na školním hřišti, oslava v čajovně apod.). Od vedení školy se očekává i finanční podpora pro uskutečnění dané akce. Samozřejmostí jsou fotografie z oslavy, které slouží nejen k propagaci činnosti spolku, ale i pro osobní potřebu (vytisknutí společné fotografie) všech členů parlamentu.

Praktický příklad

» Školní parlament hodnotí a „slaví“ své působení na jedné ze škol v den, kdy mají zároveň pedagogové závěrečné ukončení školního roku. Protože se tyto akce tradičně konají ve školní jídelně a vzhledem k akci je i přiměřeně upraven školní rozvrh, je velmi vhodné, že se před učitelskou sešlostí koná oslava školního parlamentu. Vybraní žáci se tedy ten den učí pouze pár hodin a poté mají právo účastnit se závěrečného zasedání. Žáci s koordinátorem zhodnotí své roční působení, vedení školy jim osobně poděkuje za činnost a zařídí pohoštění. Tradicí se stalo i to, že starší žáci připraví pro mladší nějaký zábavný program – scénky, deskové nebo karetní hry, sestříhají vtipné video. Pokud je výsledek podařený, požádá koordinátor školní parlament, aby tímto programem zahájil i oslavu učitelů. Rychle to prolomí ledy a zároveň i ostatní pedagogové ocení smysl a působení školního parlamentu na škole. Akce se stala již zavedenou tradicí. ◀◀

Prostor pro poznámky:

.....

.....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Výstupy z OP VVV a OP VK

Níže najdete odkazy na materiály z projektů, které se zabývaly podobným tématem jako tato skripta – volby, demokracie, školní parlament apod.

Název a číslo projektu: [Propojení praxe a ICT – cesta k moderní škole](#), CZ.1.07/1.5.00/34.0291

Anotace: Sada je zaměřena na problematiku člověka v mezinárodním prostředí. Seznamuje žáky s historií, cíli a orgány EU, s globálními problémy světa, s organizacemi s celosvětovou působností (OSN, NATO, UNICEF, WHO, WTO UNESCO). Popisuje a vysvětluje poslání a cíle rozvojové spolupráce a humanitární pomoci.

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/6535>

Název a číslo projektu: [EU peníze školám](#), CZ.1.07/1.5.00/34.0206

Anotace: Sada je zaměřena na získání základní orientace v právním systému ČR. Zabývá se systémem tvorby a schvalování zákonů. Dává studentům základní přehled o jednotlivých právních odvětvích.

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/67883>

Název a číslo projektu: [Inovace vzdělávání na Wichterlově gymnáziu](#), CZ.1.07/1.5.00/34.1016

Anotace: Sada pracovních listů ze základů společenských věd (tematický celek Občan ve státě) má především sloužit k tomu, aby se žák orientoval jako občan. Pracovní listy jsou sestaveny s ohledem na skutečnost, že v současných učebnicích politologie pro střední školy často chybí kapitoly orientované na praktické ukázky (filozofické texty, ukázky) a testové otázky, prostřednictvím kterých by si žák upevnil a ověřil své vědomosti. Cílem materiálu je rozvíjet schopnost samostatného myšlení žáků a interaktivní formou jim přiblížit základní rysy jednotlivých ideologií, strukturu a funkci mezinárodních organizací a problematiku lidských práv. Otázkami k zamyšlení či diskusi se pracovní listy snaží přimět žáky k vytvoření vlastních stanovisek a postojů k celé řadě skutečností,

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

které ze života ve společnosti vyplývají. Inovativnost pracovních listů spočívá nejen v množství testových otázek a příkladů k procvičení, ale zejména v kapitolách, které nutí žáka k zamyšlení a postojům k aktuálním společenským otázkám.

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/136303>

Název a číslo projektu: Gybon – nové metody, CZ.1.07/1.5.00/34.0836

Anotace: Sada je zaměřena na základy politologie a vysvětlení základních politologických pojmů a vztahů. Sada obsahuje také procvičování formou otázek a testů, které slouží k upevnění a procvičení učiva.

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/119693>

Název a číslo projektu: EU peníze pro SŠ pro sluchově postižené, CZ.1.07/1.5.00/34.0712

Anotace: Sada je zaměřena na základní informace o České republice a vztah ČR a Evropské unie. Žáci se seznámí se systémem fungování státu. V jednotlivých souborech jsou vysvětlovány důležité pojmy jako demokracie, právo, moc zákonodárná, výkonná a soudní. Žáci se dále seznámí s postavením České republiky v rámci Evropské unie a s fungováním Evropské unie. Učivo si žáci mohou procvičit v mnoha cvičeních, doplňovačkách a jiných aktivitách, které jsou součástí digitálních učebních materiálů.

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/7767>

Název a číslo projektu: Se školou na cestě za poznáním, CZ.1.07/1.5.00/34.0964

Anotace: Sada ZÁKLADNÍ POJMY VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ A ORGÁNY VEŘEJNÉ SPRÁVY V ČR je zaměřena na výklad a procvičení jednotlivých témat z předmětu Veřejná správa. Seznamuje žáky s jednotlivými úrovněmi veřejné správy a představuje žákům základní činnosti jednotlivých institucí. Sada je zaměřena na vysvětlení jednotlivých pojmů, představuje základní instituce veřejné správy i jednotlivé vazby na úseku veřejné správy. Sada obsahuje i testy a podklady pro samostatnou práci. Předpokládá i samostatnou práci žáků s využitím internetu. Sada je určena pro žáky odborných škol.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Odkaz: <https://database.op-vk.cz/Product/Detail/94287>

Název a číslo projektu: **Evropské peníze Stochovu**, CZ.1.07/1.5.00/34.0497

Anotace: Sada je zaměřena na upevnění základních vědomostí o organizaci a řízení naší společnosti a pochopení úlohy jednotlivých politických aktivit a jejich vzájemných vztahů v rámci politického systému České republiky.

Odkaz: <https://database.op-vk.cz/Product/Detail/113698>

Název a číslo projektu: **EU peníze školám**, CZ.1.07/1.5.00/34.0849

Anotace: Sada je zaměřena na jednotlivé složky demokratické společnosti. Orientování se v základních pojmech a pochopit jejich podstatu a účel. Součástí jsou i opakovací kvízy s ověřením správné odpovědi.

Odkaz: <https://database.op-vk.cz/Product/Detail/89321>

Název a číslo projektu: **Zkvalitněním výuky k lepšímu uplatnění absolventů**, CZ.1.07/1.5.00/34.0265

Anotace: Výukový materiál seznamuje žáky se základy státoprávní teorie a zejména se základními hodnotami a principy demokracie. Zabývá se rovněž postavením člověka v dějinách a formováním české státnosti.

Odkaz: <https://database.op-vk.cz/Product/Detail/110467>

Název a číslo projektu: **Evropská unie – peníze pro střední školy**, CZ.1.07/1.5.00/34.0455

Anotace: Tato sada je určena pro výuku občanské nauky na středním odborném učilišti. Výukový materiál seznamuje žáky s hlavními charakteristikami moderního státu. Součástí výukových materiálů jsou kontrolní otázky, které aktuálně prověří úroveň zvládnutí daného tématu.

Odkaz: <https://database.op-vk.cz/Product/Detail/101884>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název a číslo projektu: **Inovace a zkvalitnění výuky**, CZ.1.07/1.5.00/34.0445

Anotace: Sada je zaměřena na vysvětlení vybraných kapitol občanské nauky (politický systém, parlament, vláda, samospráva, politické strany, státní symboly, občanství, ústava, listina lidských práv, politické ideologie).

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/134245>

Název a číslo projektu: **ICT ve výuce**, CZ.1.07/1.5.00/34.0528

Anotace: Materiál je určen pro studenty 2. ročníků k zopakování a upevnění znalostí z probíraného učiva. Jedná se o pracovní listy, které jsou zaměřeny na právě probírané pojmy. Vždy jsou navázány na konkrétní oblast zájmu politologie a propojeny s aktuálním domácím i zahraničním politickým děním. Jednotlivé pracovní listy jsou určeny převážně pro skupinovou práci žáků.

V případě Excel dokumentů se jedná o tajenky, doplňovačky a skrývačky, k nimž je uvedeno zadání, respektive návod pro použití.

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/109301>

Název a číslo projektu: **Inovace a nové metody pro výuku**, CZ.1.07/1.5.00/34.0157

Anotace: Sada obsahuje téma Ústavní pořádek, které je zpracováno v prezentacích, které se soustředí především na výklad Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod v širším kontextu. V každé prezentaci jsou obsaženy dílčí úkoly a náměty k diskusi. Větší tematické celky jsou uzavřeny vědomostním testem, který opakuje probranou látku.

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/96396>

Název a číslo projektu: **Inovace výuky prostřednictvím ICT na SZŠ Šumperk**, CZ.1.07/1.5.00/34.0082

Anotace: Sada v rámci občanské nauky zpracovává oblast občanství, demokracie, státu a s tím související problematiku.

Odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/88372>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název a číslo projektu: Inovace vzdělávacích materiálů prostřednictvím ICT,
CZ.1.07/1.5.00/34.0159

Anotace: Sada je zaměřena na seznámení žáků se základními poznatky o institucionální struktuře Evropské unie. Žáci se naučí vnímat instituce Evropské unie jako orgány řídicí chod tohoto integračního uskupení. Prostřednictvím prezentací jsou žáci seznámeni se základními principy fungování evropských institucí.

Odkaz: <https://database.op-vk.cz/Product/Detail/33027>

Název a číslo projektu: Obnova ICT školy, CZ.1.07/1.5.00/34.0846

Anotace: Učební materiály jsou určeny pro učební obor kuchař-číšník. Jsou ve formě pracovních listů. Výkladové a pracovní listy jsou určeny k samostatné práci, jako materiál k procvičení učiva, případně jako materiál k domácímu procvičování v případě nepřítomnosti žáka ve vyučování.

Odkaz: <https://database.op-vk.cz/Product/Detail/99990>

15. Závěrečný test

1. Školní parlament je...

- a) dobrovolné žákovské sdružení
- b) povinné sdružení žáků zřízené dle školského zákona
- c) povinné sdružení žáků zřízené dle občanského zákona

2. Členem školního parlamentu mohou být...

- a) pouze žáci starší 18 let
- b) pouze žáci studijních oborů
- c) jakýkoliv žák školy bez ohledu na věk a stupeň středního vzdělání

3. Členové parlamentu jsou voleni...

- a) na jeden školní rok
- b) na jeden kalendářní rok
- c) záleží na rozhodnutí školy

4. Členové školního parlamentu mají...

- a) stejná práva a povinnosti jako ostatní žáci
- b) na členy školního parlamentu se nevztahuje školní řád
- c) práva a povinnosti členů školního parlamentu se stanoví jednacím řádem

5. Jednací řád...

- a) je soubor formálních pravidel, jimiž se řídí parlament při jednání
- b) upřesňuje průběh voleb
- c) stanovuje povinnosti ředitele

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

6. Závěry školního parlamentu jsou pro ředitele školy...

- a) závazné
- b) doporučující
- c) ředitel školy závěry parlamentu musí předat zřizovateli

7. Ředitel školy musí školnímu parlamentu...

- a) poskytnout vhodné prostory a nezbytné kancelářské potřeby
- b) poskytnout finanční prostředky na realizaci parlamentních projektů
- c) během zasedání zajistit občerstvení

8. Zletilý, řádně zvolený člen školního parlamentu...

- a) může být zvolen do školské rady
- b) nemůže být zvolen do školské rady
- c) souběžné členství ve školské radě a ve školním parlamentu je možné pouze se souhlasem zřizovatele školy

9. Koordinátor školního parlamentu...

- a) je jiný pojem pro předsedu parlamentu
- b) je pouze organizátor voleb do školního parlamentu
- c) působí jako prostředník mezi vedením školy, ostatními kolegy a žáky

10. Koordinátorem školního parlamentu nesmí být...

- a) pedagogický pracovník školy
- b) žák
- c) rodič

11. Rozdělte následující činnosti podle toho, zda je/není školní parlament kompetentní řešit tyto činnosti:

A schvalovat školní řád – B spoluorganizovat školní ples – C schvalovat pravidla hodnocení – D jednat se školskou radou – E schvalovat finanční plán školy – F podávat náměty řediteli školy k materiálnímu vybavení – G spoluorganizovat potravinovou sbírku – H upravovat pravidla pro používání pracovních a ochranných pomůcek – I navrhopat podmíněné vyloučení spolužáků – J navrhopat změny v jídelníčku školní jídelny v rámci zásad zdravého a vyváženého stravování

Je v kompetenci školního parlamentu	Není v kompetenci školního parlamentu

16. Seznam použité a doporučené literatury

1. BEZCHLEBOVÁ, Maria. Kurikulární reforma a společenskovední vzdělávání v rámci vzdělávacího programu pro střední odborné vzdělávání. In: *Výchova k demokratickému občanství a vzájemné toleranci v multikulturní společnosti: sborník příspěvků z 11. ročníku Letní školy „Výchova k demokratickému občanství a vzájemné toleranci v multikulturní společnosti“*. 1. vyd. Editor Miroslav Dopita, Antonín Staněk. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, ISBN 80-244-0952-6.
2. BRANDER, Patricia, Peter KRAPF a Wiltrud WEIDINGER. *Kompas: manuál pro výchovu mládeže k lidským právům*. Vyd. 1. Editor Rolf Gollob, Peter Krapf. Překlad Eva Potužníková, Martin Potužník. Praha: Argo, 2006, Edice pedagogické literatury. ISBN 80-720-3827-3.
3. BRETT, Peter, Pascale MOMPOINT-GAILLARD a Maria Helena SALEMA. *Jak mohou všichni učitelé podpořit výchovu k občanství a lidským právům: rámec pro rozvoj kompetencí*. 1. vyd. Editor Rolf Gollob, Peter Krapf. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Masarykova univerzita, 2012, Edice pedagogické literatury. ISBN 978-80-210-5947-4.
4. Centrum občanského vzdělávání FHS UK. *Kompetence pro demokratickou kulturu*. Praha, 2017.
5. ČECHOVÁ, B. H. *Nápady pro rozvoj a hodnocení klíčových kompetencí žáků*. Praha: Portál, 2009.
6. GEMINI O. S. Politeia: *Výchova demokratického občana*. Praha: Gemini o. s., 2008.
7. GOLLOB, R., KRAPF, P., WEIDINGER, W. *Vzděláváním k demokracii. Podklady pro učitele k výchově k demokratickému občanství a k výchově k lidským právům*. Brno: MU, 2012.
8. HAZLBAUER, Tomáš, Kamila PETROVSKÁ a Filip HOTOVÝ. *Žákovský parlament III*. V Praze: Gemini, 2012. ISBN 978-80-905293-3-5.
9. HAZLBAUER, Tomáš, Kamila PETROVSKÁ a Filip HOTOVÝ. *Žákovský parlament II*. V Praze: Gemini, 2012. ISBN 978-80-905293-2-8.

10. HAZLBAUER, Tomáš, Kamila PETROVSKÁ a Filip HOTOVÝ. *Žákovský parlament I*. V Praze: Gemini, 2012. ISBN 978-80-905293-1-1.
11. *Charta Rady Evropy o výchově k demokratickému občanství a lidským právům*: přijatá v rámci doporučení CM/Rec(2010)7 Výboru ministrů. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5827-9.
12. LUNEROVÁ, Jitka, Radim ŠTĚRBA a Monika SVOBODOVÁ. *Výchova k občanství: doporučujeme pro 7. ročník základní školy a sekundy víceletého gymnázia*. 3. vyd. Brno: Nová škola, 2013, 79 s. Duhová řada. ISBN 978-807-2895-168.
13. LUNEROVÁ, Jitka, Radim ŠTĚRBA a Monika SVOBODOVÁ. *Výchova k občanství: [učebnice pro 8. ročník]*. 2. vyd. Ilustrace Martin Bašar. Brno: Nová škola, 2012, Duhová řada. ISBN 978-807-2894-277.
14. MATĚJKA, O., HOTOVÝ, F. *Výchova k občanství. Doplnující koncepce k současnému kurikulu*. Brno: MU, 2012.
15. MATĚJKA, Ondřej, Filip HOTOVÝ a Maria Helena SALEMA. *Politika do školy patří: metodický materiál pro učitele*. 1. vyd. Editor Rolf Gollob, Peter Krapf. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Masarykova univerzita, 2012, Edice pedagogické literatury. ISBN 978-80-210-5927-6.
16. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, ISBN 80-211-0372-8.
17. O'SHEA, Karen. *Slovník pojmů k výchově k demokratickému občanství: výchova k demokratickému občanství 2001-2004: rozvoj vzájemného porozumění*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5818-7.
18. PASTOROVÁ, M. a kol. *Doporučené očekávané výstupy. Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách*. Praha: VÚP, 2011
19. PAULÍK, K. *Asertivita v jednání s lidmi : studijní opora pro distanční vzdělávání*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2005. ISBN 80-7368-127-7.
20. PIŤHA, Petr. *Úvod do výchovy k občanství: knížka pro učitele a veřejnost*. Praha: Aved, 1992.

21. PROTIVÍNSKÝ, Tomáš a Monika DOKULILOVÁ. *Občanské vzdělávání v kontextu českého školství: analytická sonda*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5833-0.
22. SUCHOMEL, Jan. *Žákovský parlament jako nástroj výchovy k demokracii*. Brno, 2017, 62 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy. Vedoucí bakalářské práce doc. RNDr. Svatopluk Novák, CSc.
23. ZAHUMENSKÁ, Vendula. *Význam účasti veřejnosti při ochraně životního prostředí*. [metodika pro učitele středních škol]. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6948-0.

Internetové zdroje

24. Aplikace etických kodexů ve státní správě v České republice Transparency International – ČR. Autorka: Marta Pellar, 2007. Dostupné z WWW:
www.transparency.cz/aplikace-eticky-kodexu-statni-sprave-ceske-republice
25. Demokracie [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z:
<http://www.demokraciestavi.cz/>
26. <http://www.obcanskevzdelavani.cz/publikace>
27. HUČÍNOVÁ, L., JEŘÁBEK, J. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. [online] Praha: VÚP, 2007. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z:
<<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/kkzv.pdf>>.
28. KOVAŘÍKOVÁ, Ludmila. *Metodický portál RVP: Inspirace a zkušenosti učitelům*. [online]. [cit. 2014-12-14]. Dostupné z:
http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/V/Voln%C3%A9_psan%C3%AD?highlight=voln%C3%A9+psan%C3%AD
29. Kritické hodnocení demokracie [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z:
<http://www.demokraciestavi.cz/kritika.php>
30. NEUŽILOVÁ, Vladimíra. *Metodický portál: Inspirace a zkušenosti učitelům. Metodický portál* [online]. 2011 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z:
http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/A/Aktivizuj%C3%ADc

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

99%C3%AD_v%C3%BDukov%C3%A9_metody/I.N.S.E.R.T?highlight=I.+N.+S.+E.+
R.+T.

31. RADA EVROPY. *Deklarace a program výchovy k demokratickému občanství založenému na právech a odpovědnosti občanů*. [online]. Strasburg: 1999. [cit. 2014-09-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/rada-evropy>, str. 5.
32. VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Cíle kurikulární reformy a podmínky jejich dosažení*. [online]. Praha: JČMF, 2006. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: <http://class.pedf.cuni.cz/NewSUMA/Default.aspx?PorZobr=20&PolozkaID=-1&ClanekID=188>.